

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre 8 frt — kr.
Negyedévre 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre 10 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 12 frt — kr.
Negyedévre 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 27.

A ruthén-kérdés.

(b. i.) Ott az észak-keleti Kárpát aljában, hol a természet is csak itt-ott szórta el kincseit, de könyörtelen hatalmát magán hordja minden, — mondják, hogy lakik 40,000 ember. Aki a sivár nyomort akarja tanulmányozni, az ne menjen nyugat világvárosaiba, ne keresse fel azok undorító pinczelakásait, ne nézzen be a gyárvárosok ronda cottage-aiba, — hanem jöjjön ide. Aki a fajok, egyedek megsemmisítő, irtó harcát egymás ellen akarja észlelni, nem kell évszázadok adatait áttekinteni, nem kell poros fóliánsokban kutálni éveket, az évezredek átható geológiára sincs szükség, — hanem az jöjjön e helyre és lát a valóságban mindent, hogy mint sorvasztja el egyik faj a másikat, csakugy mint a folyondár fojtja meg a százados tölgyet, tele kúszva annak minden ágait. A folyondár itt a beözönlő galicziai zsidóság s a senyedő tölgy pedig a ruthén nép.

Egy időben dicséretes buzgalommal tárta fel a hazai sajtó a ruthén nép szomorú sorsát, némely része nagyon is dicséretes buzgalommal fejtette ki csak nem régen is nem ugyan a ruthén nép nyomorát, hanem legfőképpen azt, hogy a beözönlő galicziai zsidóság a magyarországi helyzetét teszik *nehézzé*, sőt mi több — *terhessé is*.

Az a nagy felbuzdulás, melynek hatása alatt egy bizottság is alakult a helyzet javítására és a gyors intézkedések szorgalmazására, csak igen rövid ideig tartott.

Még egy pár terv, tanács, hozzászólás és azután elhallgatott minden, valamint hogy a bizottság ugynevezett hatékony tervezetéről sem hallatszott semmi egyéb, mint egy-egy okos nyilatkozat: itt sürgősen tenni *kell*.

Hogy a borzalmas színek, melyekkel a hazai sajtó a ruthén helyzetet festette, lassankint a közvélemény szemében elmosódtak, ahogy a közvélemény érdeklődése ez ügy iránt alább hagyott figyelmét más talán érdemtelenebbre fordítván, — *Darányi* földmívelésügyi miniszter gondolt valami nagyot. Meg akart győződni, hogy vajjon a ruthén nyomor miatt feljajduló sajtó leírásai nem túlzottak-e s e végből a helyzet tanulmányozására küldte *Egán* Edét. Egy félhivatalos szócső szerint Egán Ede miniszteri kiküldött nagy lelkiismerettel és szakértelemmel teljesítette feladatát.

»Hónapokig járta be a vidéket, megismerkedett a helyi bajokkal, érintkezett közvetlenül az emberekkel, meghallgatta panaszaikat, behatolt viszonyaik vizsgálatába, s általában minden körülményről teljesen tájékozódott.»

És az a jelentés, melyet a megbízott küldetése teljesítése után Darányi miniszter elé terjesztett, s mely a kiküldött minden szakértelme mellett is, mit kétségbe vonni egyébiránt legtávolabbról sem akarunk, — lehet hiányos, de semmiképpen sem részrehajló, — elmondja, hogy a hazai sajtó leírásai a ruthén nyomorról legkevésbé sem túlozott annak idején, de mond még egyebet is.

Az egész helyzetnek hű és éppen azért borzalmas képét nyújtja, vizsgáló-

dásait adatokkal támogatva oly alapos-sággal, amelyre csak egy figyelmes szemlélő képes, de nem a nagy vonásokban rajzoló sajtó. S e képekben legborzalmasabb az, amit az elharapódzott uzsoráról ad.

Felemlíti a jelentés a baj egyik okaként a törpe birtokok nagy számát és ezeknek folyton haladó elaprósodását

A hivatalos lapnak Zemplén, Ung, Bereg és Máramaros vármegyék területére szóló árverési hirdetményei élénken illusztrálják e bajt és annak forrását. Egy ilyen különös árverési hirdetményre figyelmeztetünk olvasóinkat annak idején. E hirdetményekben foglalt apró-cseprő dülök végtelen sorszámaiból, a 2—3 frtos kikiáltási árból mily félelmesen vigyorog elő minden bajnak oka, a szegény ember réme: az uzsora, melynek körmönfont módszereit oly kimerítően sorolja fel a jelentés. És talán még sem egészen kimerítően?

Az első garas ára szeszszel, mely az oly sok-sok nélkülözés közt elványolt testet felvillanyozza, vagy az első darabka zab kenyérrel, melyet a mindenből kifogyott ruthén hitelbe kénytelen venni a falusi zsidótól, hogy egyik napról a másikra tengesse életét, — már az uzsora megkapta áldozatát és polyp karjaival el nem engedi addig, míg tönkre nem teszi. Tönkre teszi pedig először anyagilag kifosztva mindenéből, elvéve lába alól a földet, mely úgy ahogy existenciájának alapjául szolgált, elvéve feje felől a nyomoruságos viskót, mely otthonát képezte s ezzel tönkre teszi testileg és szellemileg is.

Vagy még az is megtörténhetik, ami

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kapuzárás előtt.

Irtó: Radványi Aladár.

Még egy előadás, még egyszer tapsolhatunk a piczi gésáknak meg a hošszu czopfos Vuncsinak, aztán legördül a függöny, szétozlik a közönség s hét hónapon át fűyölhet a szél az üres szinkör szellős falain keresztül . . .

Nehezünkre esik a búcsú, pedig, őszintén megvallva, nem a legvérmesebb reményekkel üdvözöltük a városi közgyűlésnek azt a határozatát, hogy a kolozsvári nemzeti színháznak adta át a bódét. A tavalyi társulat rokonszenves fellépése és készsége jó ismerősünk lévén, nem nagy kedvvel láttunk a deszkákon jó részben új embereket.

Az a bizonyos szubvenczió pedig éppen gondolkodóba ejtett. Csakugyan, mintha igazuk lenne azoknak, a kik a kolozsvári társulatot jobban szeretnék Brassóban vagy Nagyszében látni magyarosodás előharcosaiul. Menynyivel szebb volna ott, az ellenséges oláh és szász tulzók közt harcolni a magyar nyelv dicsőségéért!

Szebb volna, az bizonyos. Csakugyan ehhez a mai színészeknek szinte nem is volna szabad embernek lenni. Csupa apostollá kellene változniok, azok pedig ma már nem igen találhatók.

A benyomások embere a színész is, mint

csaknem mindnyájan kivétel nélkül. A taps lelkesíti, a közöny elfásítja. Már pedig a jelenleg alkalmazott, esztelenül engedékeny nemzetiségi politika mellett még örülhetek volna a jó kolozsváriak, ha csak közönnnyel s nem egyszersmind fűtyökkel s más efféle oláh és szász udvariassági formával is találkozunk. Arra felé még gyenge a magyar elem; a nemzetiségeknek pedig mindent szabad tenni a magyarság ellen, ki lelkesítse hát azt a művészt?

És ha legalább a harcznak eredménye lenne!

Azt a néhány megszelidített egyént is csakhamar újra eltántoríthatják a dákóromán izgatók, meg a pángermán idióták, hiszen ott vannak autonóm iskoláik, szabadon dühöngő lapjaik, külföldre kacsintó egyesületeik, azok ellensúlyozhatják a legodaadóbb fáradozást is.

A kolozsvári színház nemzeti hivatásáról addig nem lehet beszélni, míg nincs módjában diadalmenettel vinni mindenüvé a magyar művészet muzsáját s míg minden erőlködésével sem tudna megmenekülni Sysiphus sorsától. Utóvégre is a vidéken legnagyobb részt kezdő, fiatal színészek működnek, már pedig a fiatal embernek lelkesedésre, tüzre van szüksége, hogy pályáján előre haladhasson. Ez serkenti folytonos tanulmányozásra s ezt a lelkesedést csak a közönség tetszéséből meritheti.

Ha sehol, de itt megáll Taine elmélete a milieu-ról. A milyen a közönség, olyan a színész is.

Innen lesz érthető az ideai előadások némely sajátsága.

Peczeparti Párisnak csufolják Nagyváradot az idegenek. Nos tehát ha szépségben nem is, de a könnyelmű felületességben versenyzünk a francia fővárossal. Elhatározzuk a színház építését s nem tudjuk, van-e rá pénzünk. Egyik évben a nagy piacra, máskor a Bémer-térre plántáljuk s egyikhez sem kell sok okoskodás: elég egy röpke szeszély s a legfontosabb kérdéseket minden nehézség nélkül eldöntjük a pillanat hatása alatt.

Ugyanily könnyen veszi a nagyváradai közönség a művészetet is. Nem *élvezni* akarja, csak *mulatni* kíván rajta. Nem is volt itt telt ház máskor, mint egy-egy könnyed zenéjű, drasztikus élezzel kellően fűszerezett operette előadásánál, legfeljebb valami vaskos komikumtól duzzadó bohózatban. Már az opera előadásokat gyéribb közönség látogatta, a drámákat meg éppen csak a potyázók nézték végig.

A pártolásnak ez a fokozata állapította meg az egyes művészi erők fokozatát is.

Első sorban az énekes személyzetről kell megemlékeznünk, mint amely az igényeknek egészen megfelelt. Ugy az egyes szereplők külön-külön, mint az összjáték a legtöbb esetben alig voltak kifogásolhatók. Különösen szerencséje társulatunknak, hogy sikerült *Szekely Irént* elhódítania. Ez a nagy tehetségű, fiatal kis primadonna tette lehetővé a legtöbb opera sikeres előadását. Alapos a félelmünk, hogy tehetsége rövid idő alatt még magasabbra

legkényelmesebb kibontakozás a bajból, hogy az adósságokban teljesen elmerült ruthén elsőkik más vidékre, ott hagyva mindenét, házáat, földjét az uzsorásnak, s talán még egy csomó adósságot is — a gazember».

A gazdák és a buza ára.*

— Ruhland Gusztávtól. —

Ruhland Gusztáv, a nálunk is eléggé ismert agráríró, ez idő szerint a svájci Freiburgban egyetemi tanár, érdekünk okos és szívós harczosa, az alábbi, nagyon időszerű cikket küldötte be hozzánk. Különösen felhívta rá olvasóink figyelmét. A dolgozat eléggé felel arra a kérdésre, miért?

Az ideai buzát a gazdák ma még, bár a határidő ára hanyatlóban van, aránylag előnyösen értékesíthetik.

Az ez ideai aratásról szóló s épen a nemzetközi gabonakereskedelem nagy szaklapjai, vagy világlapjai részéről ismételt is javított statisztika újból és újból csak azt igazolja, hogy az 1898. évben buzatermelésről szó sem lehet.

A világ buzatermése, az utolsó 8 évet két részre osztva, 1891—94. évekre átlagban 293 millió quarter (1 quarter = 2908 hl). Ha ehhez a régi termésnek augusztus elsején látható készleteit hozzászámítjuk, az tűnik ki, hogy a fogyasztásra bushelekben a következő buzamennyiségek állottak rendelkezésre: (1 bushel = 0.352 hl).

1894	1895	1896	1897	1898. évben
344	221	308	484	317 millió.

Ezen a termelés és fogyasztás között levő arány tehát semmi szín alatt sem igazolja azon börszámítók törekvésének helyességét és jogoságát, akik azon vannak, hogy a nagy világ-buzapiacokon a buza árát az 1894. évi legalacsonyabb színvonalra leszorítsák. Ezen meggyőződés tör utat magának egy a tengeren túl, mint az európai mezőgazdák között is és mindenütt azon látható igyekezettel találkozunk, hogy a kész árut lehetőleg vissza kell tartani.

Az aug. 1. buzakészleteknek a még idáig soha nem tapasztalt rendkívüli lepadása juttatta a termelő mezőgazdákat azon helyzetbe, hogy azon ósrégi és elvitázhatatlan jogukat érvényesítsék, hogy a buzaárak megalapítására befolyást gyakorolhassanak.

A baisse-re spekuláló bécsi és budapesti börszámítók ebben vakmerő játékuk megzavara

* A Magyar Gazdák Szemléjének szeptemberi füzetéből.

fogja ragadni, pedig ha valaki, akkor ő bizonyára pótolhatatlan nálunk.

Külön kell itt kiemelniünk *Stephanidesz Károly* karmestert is, a kiróli több előadásnál nem volt alkalmunk külön megemlékezni. Alapos zenei tudással és kellő erélyvel vezette az ének- és zenekart, melyek közül az utóbbival különösen opera-előadások alkalmával mutatott fel fényes eredményt. Pedig aki ismeri egy-egy klasszikus zenemű hangszerelését, annak fogalma lehet arról, micsoda munkába kerül azt előadni — 19 zenészzel.

Az operai előadásoknak nagy akadályára volt az, hogy az énekes személyzet száma még mindig nem elég nagy. Különösen hiányt éreztünk egy jó basszistának; a hiányt vendégszereplésekkel kellett pótolgatni, de biz azok sem ütöttek be valami fényesen. Ugyanígy voltunk az alt szerepkörrel is, csak hogy itt már érdemes volt a vendégszereplést segítségül hívni.

Némileg gyöngébbek voltak a vígjátékok, pedig ezekre is van elég jó erőnk. A gyöngés oka nem a szintelen játékban, hanem inkább abban keresendő, hogy egyesek nagyon is meg akartak felelni a nagyváradi közönség izlésének s majdnem vigszínházi módon értelmezték a komikumot, csinálva a vígjátékból bohózatot, a bohózatból vásári komédiát. Pedig talán éppen ezen a téren van legnagyobb szükség önmérsékletre.

Végül a drámáról egyszerűen abban foglaltatjuk össze véleményünket, hogy ambíció-

zását látták, a melynek segítségével eddig sikerült a buza árát, jóformán készáru nélkül, papírbuzájukkal lenyomni.

Össze jobbak voltak az árak. De a Duna mentén élő gazdák nem mutatkoztak eléggé szilárdnak, készáru szállításuk élénkebbé lőn, és ezzel az árak nyomban megint leestek.

Sokkal nagyobb szabásuk ugyanezen jelenségek az amerikai Egyesült-Államokban, mert a bostoni, philadelphiai és newyorki nagy bankok az óriási ideai buzatermés hírére úgy rendezkedtek be, hogy pénztartalékaikkal a farmerek buzatermését kelet felé hozhassák mozgásba. Csak hogy nyugaton a farmerek nem kívánják segítségüket s így amaz összegek tétlenül hevernek a bankokban.

Az Egyesült-Államok központjában dolgozó börszámítók szokva vannak ahhoz, hogy az új termésnek mintegy negyedrészt az első 6 héten kezükbe kapják.

A Chicago és környékbeli baissere spekuláló börszámítók tehát állandóan hanyatló áron korlátlanul *blanco* eladásokat csináltak. Azonban a farmereknél az ennek megfelelő óriási szállítások elmaradtak. Hogy tehát azon rengeteg eladásokat az európai vevőknél fedezék, az amugy is alig látható régi készletekre kellett magukat vetniük.

Északamerikában a buzapiacz helyzete, ezen év július 1-től augusztus 13-ig, a múlt évhez képest a következő volt:

	1898	1897
látható buzakészlet jul. 1-én:	18.069.000	25.730.000 bushel,
látható buzakészlet aug. 13-án:	9.892.000	22.245.000 bushel,
szállított buzamennyiség a belföldi 10 legnagyobb piacon jul. 1-től aug. 13-ig:	14.227.708	22.032.596 bushel,
buzaliszt szállítása ugyanazon 10 piacon buzára átszámítva:	5.771.426	6.533.424 bushel,
összes buza és lisztállítás a 10 legnagyobb piacon július 1-től aug. 13-ig volt:	19.999.134	28.566.020 bushel.

Ezen, a múlt évinél 36%-al kisebb buzaszállítás annál inkább kihívja figyelmünket, mert az idén az Egyesült-Államoknak tudvalevőleg 60 millió bushellel van nagyobb buzatermése a tavalyinál.

A börszámítók tudósításai behatóan foglalkoznak is ezen egészen új és váratlan jelenséggel, hogy az északamerikai farmerek ma egyszerre nem hajlandók már buzájukat — az árba való beleszólás nélkül eladni. — Így táru előbűnk azon felette érdekes és idáig szokatlan küzdelem, melyben a határidő börszámítók majdnem állandóan uralkodó baissépárt és a farmerek állanak egymással szemben.

zus művésznőnek vagy művésznek Nagyváradon drámában fellépni nem érdemes. Itt neki nem lesz közönsége, míg a mai felfogás uralkodik. A klasszikus drámáról szólni is fölösleges: a hamar abban hagyott Shakespeare elég szomorú dolgokat beszél maga is. Igazi külső sikert csupán egy darab ért el: 1848, mert ez a maga hazafias irányzatával a kisebb polgár elemeket s az egész nagyváradi, sőt a vidéki népet is mozgalomba hozta. Sajátságos véletlen, hogy a ki 1848-ban a legjobb alakítások egyikét nyújtotta, a társulat legjobb tragikusa hagyott itt minket megrendítő módon: *Hornyánszky Lajos*. Mintha a sors is ellenségévé lett volna a boldogtalan drámáknak! Valamelyes sikert még a népszínművek értek el, a mi főképp *Szentgyörgyi* érdeme.

De éppen a közönség érthetetlen viselkedésével szemben a hivatásos kritikának el kell ismernie, hogy társulatunk drámai személyzetének buzgóság dolgában nem lehet szemrehányást tenni. Ha erejük nem felelt meg igyekezetüknek, ezt főleg annak lehet tudni, hogy nem sok alkalmuk volt a gyakorlásra s akkor is azzal a kellemetlen, lehangoló érzéssel kellett küzdeniük, a melyet egy üres ház látása önzéletes művészen kelthet. Ez okozta, hogy az előadások nem mentek mindig a kellő gyors menetben; míg ellenkezőleg: az operettek sikerüket nem kevésbé köszönik annak, hogy a vonatottsághoz még csak közel sem jártak.

Végül elismeréssel kell megemlékeznünk az intézet élén álló *Bölyny József* intendásról

A malmosok, kik ezen harc kimenetelére ma már nem várhatnak tovább, mert alig van némi készletük, momentán a kész buzáért a börszámítók árjegyzésén felül fizetik a kívánt árt. Miután éppen ezen időszakban július 1-től augusztus 13-ig, a buzafogyasztás állandóan 37.500.000 bushel maradt, míg a buza export csak 18 millió bushelre rugott, azért ma a kész buza forgalma tekintetében éppen a világ legnagyobb börszámítók váltak lassankint feleslegessé. Észak-Amerikában ugyanazon időben, midőn a belföld 10 legnagyobb börszámítóján csak 19 millió bushel buzát szállítottak, 55 millió bushel került közvetlenül a termelőktől a fogyasztók kezébe.

Rendkívül érdekes számok ezek a még mindig uralkodó és nagyképszerűsű tudományos előítéletek megvilágítására, de egyúttal megemlékezésére annak a minden eszközzel, sőt erőszakkal fenntartott nézetnek, hogy a nagy terménytőzsde és a nagy játékszenvedélyt támogató és magánczélokra is spekuláló nagybankok a mai modern internacionális terménykereskedelemben abszolúte nélkülözhetetlenek lennének.

És mit mivelnek a nagy északamerikai terménytőzsde? Nap nap mellett, háborítatlan adnak el buzát korlátlan mennyiségben — papíron. — Az árak állandóan visszamennek. Ezt az árhanyságot napról napra az európai börszámítókra megtáviratozzák és ennek hatása azután Európában is mutatkozik.

Ily módon a refinált nagyitókéval rendelkező buzaspekulánsok, vagy buzakirályok azt hiszik, hogy elegendően megjesszik a falusi termelőket, hogy őket a momentán jobb árak és a későbbben beálló alacsonyabb buzaárak által teremtett kilátások között eladásokra bírják, s annyi kész buzát kapjanak a szeptemberi utolsóóra, a menyinyire kötéseik lebonnyolítására azon a napon okvetlenül szükségük van. Ha tehát ezen igazán teljesen lelketlen és vakmerő játék sikerül, (s fortélyába ama börszámítók már régóta jól beletanultak), azon esetben az egész világ sok száz millió gazdája és buzatermelője néhány száz vakmerő profizionális hazárdjátékos, illetve az egyes államok börszámítói védelte, világot fosztogató kufár, kiknek semmiféle árujuk és a termelésben semmi részük sincsen, a buza árát saját zsebük javára és a termelők végtelen megrontására korlátlanul diktálják.

Ezen igazán semmivel sem indokolt mai baisse mozgalom újjól ismét csak oda törekszik, hogy még egy előnyösebb Corner-t teremtsen, mint a minőt a tavaszon élveztek.

Igy kell hol a mezőgazdáknak, hol az éhező népnek elvérnie és rettenetes nagy áldozat-

és *Follinusz Aurél* igazgatóról. Bölönynek nagy érdeme a társulat újjászervezése s teljesen új felszerelése; Follinuszé a dicsőség, hogy az új eröket a régiekkel összhangba tudta hozni. Mindketten a nagyváradi közönség osztatlan elismerését viszik magukkal Kolozsvárra.

Kolozsvárra... Nem így mondják ezt most a színészek, hanem úgy hogy *haza!*

Tehát nálunk nem voltak itthon? Nem mondanak rá egyenesen nem-et és ha a sok üres házra gondolunk, mi sem kívánhatunk igent.

Egyet azonban el kell ismernie mindenkinek; hogy volt egy része a közönségnek, a mely eljárt a színházba a műélvezetért magáért; a mely elismeréssel adózott a kész művészeknek, jóakaró támogatással segítette a kezdőket; a melynek szemei előtt ment végbe a megújított személyzet összetanulása.

Ezért az összetanult kész személyzetért köszönetet mondhat Kolozsvár Nagyváradnak, mert fölünk kapta.

Mi viszonzásul csak egyet kérünk: pártolja Kolozsvár nálunk jobban ezeket a bájos művésznőket, derék művészeket s adja őket vissza nekünk jövőre teljes számban, még fejlettebb erőben.

Talán addig halad egy kicsit az izlés nálunk is.

Addig pedig: viszontlátásra!

tokat hozni, mert állandó közepes terményáraink nincsenek.

A ki a világüzapiacz eme helyzetét belátja és felismeri, az nem kétkelhetik többé, hogy dacára e lelketlen visszaéléseknek és határtalan kifosztogatásoknak, a gazdák még ma is urai lehetnek a helyzetnek. Mit árt az a gazdáknak, ha hitel és közraktári intézmény igénybevételével búzájuk október 1-ig raktáron fekszik és nem dobják azt árleszorító eszközül a börzianerek kezébe?

Ezen üzemekkel szemben nem lesz ártalmukra a szövetkezés. Mihelyt azonban a gazdák magukat ezen egyesülésre, ezen saját életérdekeiket védő szövetkezésre elhatározzák, a világnak valamennyi nagy terménybörzvéje a falhoz van szorítva és ez esetben a baissere spekuláló nemzetközi üzerek a szeptemberi ultimó napján, veszteségképpen, oly érzékeny játékkülmöbözöket fognának fizetni, hogy a vakmerő mesterségüktől jó időre el menne a kedvük.

Tehát a jelen esetben némi tartózkodással és egyesüléssel a termelő gazdák egyszerre visszahódíthatják jogukat a gabona áralakításába. Ezzel nemcsak az állandó közép gabonaárakat biztosíthatnák és honosíthatnák meg, hanem saját nyugodt existenciájuk mellett a szegény, munkájából élő néprétegek jobb megélhetésére is nagy vívmányokat érhetnének el.

«Tisztes Ipar».

A Kassán tartott országos legény-egyleti kongresszus egyik eredménye a »Tisztes Ipar« című megindult társadalmi heti lap, mely mint a legény-egyletek hivatalos lapja tisztán az egylet érdekeit szolgálja. Az első számról bajos dolog még ítéletet mondani. Programjának egyrészt szó szerint adjuk alább. A rovatok helyét most még a program és a királyné gyásza tölti ki. Két igen értékes rovat találtunk azonban benne. Egyik a bőséges szerkesztői posta, mely az előfizetők és a szerkesztőség között szoros érintkezést tart fenn, másik a »Munka-Közvetítés« című rovat. E rovatban ha a munka kereső, vagy munkaadó a címet is közli, úgy csak a 30 kr. helyeg illetéket tartozik megfizetni, a hirdetés ingyen történik, ha pedig a cím helyett a szerkesztőséghez van utasítva a kérdésközlés, úgy egészen ingyen hirdethetnek az egyleti tagok. A munkás keresést külföldről is közli a viszonyosságánál fogva, mely szerint az egylet külföldi egyletnek is ajánl munkást, ki így egyik egylet védelméből a másik alá jut s mindenütt otthonra is talál.

Hisszük, hogy amilyen praktikus és nagy horderejű e két rovat, olyan lesz a többi is, mert a lap jó kezébe van letéve.

E központi szervezet által különben a legény-egyletek nem csak közművelődési intézmények és otthon pótló helyek maradnak, de a munkások anyagi boldogulásának is erős várai.

A lap programjának érdekes pontjai a következők:

Czélja a komolyan gondolkozó iparos ifjuság számára egy oly központot teremteni, a melyben az egyenlően gondolkozók találkoznak; czélja az iparos ifjuságot a tisztességes törekvésekben kitartó munkásságra ösztönözni, a becsületes munkára serkenteni, iparukban való tökéletes kiképzésre lelkesíteni! Czélja, megmutatni, hogy csak a munkás, szorgalmas ifju érdemli meg a tiszteletet, hogy csak az a jó hazafi, ki iparát jól megtanulja, mert csak ezáltal válhatik hasznára szeretett hazáknak itt, a külföldön pedig csakis azért hozhat arra becsületet! Czélja a mester, vagy amint azt ma mondani szokták, a munkaadó, a főnök — és a segéd között visszaállítani ama régi és szép viszonyt, mely a munkás és mester között egykoron fennállott. Visszaállítani a patriarkális, családis, a szeretet szava által sugallt keresztényi életet, mely örömet és megnyugvást

hozott az iparosvilág otthonába; hogy a mester megbizhassék segédjében s ne lássa benne elenséget, ki csak kárt okozhat neki; hogy a segéd szeretettel és tisztelettel viseltessék mestere iránt; tanítását, figyelmeztetését, melyet jó akarattal intéz ifju munkatársához, készséggel és köszönettel fogadja, mert hiszen jó szándékkal telt szívből származik az, mely az ifju javát czélozza. Azt akarja e lap, hogy a mester asztalánál, czéhrendszer bukásával kettéhasított asztalkendő, az egymás iránt fokozódó bizalom erejénél fogva ismét összeforrjon; hogy a mester asztalánál, az ifju segéd az őt megillető helyet méltóképen elfoglalhassa. Hogy a mester segédjében igazi és hű munkatársát, a segéd pedig mesterében jóakaratu barátját, tanítóját lássa.

Czélja, hogy a munkás, az iparosifju, a mester, a munkaadóban az egymás iránti bizalmat fölgerjesztvén, a társadalmi bajok legnagyobbikát ez által is orvosolni segítse. Czélja, hogy az iparosifju szellemi látókörét kibővitse, szakmaiban utbaigazítást nyerjen. Czélja, hogy szabad idejében nemes szórakozására szolgáljon s hogy az iparifjuság egyeséi irodalmi működéseket tért nyisson s így az önképzésre serkentse őket. Czélja a nevezetesebb eseményeket rövid vonásokban közölni, az egyesületi élet fontosabb mozzanatairól hírt adni. Czélja a munkaközvetítés nagy és fontos kérdésének megoldásához hozzájárulni az által, hogy a foglalkozást és munkást keresők számára kiváló helyet biztosít hasábjain. S mindez keresztény hitből fakadó szeretet alapján! Ez ami programunk, ilyen lesz a lap tartalma, ez az iránya, ehhez mért lesz annak beosztása.

Az első bünfenyítő tárgyalás az új törvényszéki palotában.

A törvényszék bünfenyítő osztálya tegnap tartotta első bünfenyítő tárgyalását az új törvényszéki palotában — és pedig az eskütszéki teremben.

A bünfenyítő végtárgyalási terem olyan kicsi, hogy ott meg sem próbálták a végtárgyalásokat megkezdeni, mert előre lehetett látni, hogy az úgy sem lehetséges.

Reggel kilencz óra volt, amikor *Millye* Gyula kir. táblai bíró belépett a tárgyaló terembe. Vele jöttek a tanács tagjai: *Simai* Gyula és *Kiss* Rezső törvényszéki bírák és *Sarkady* István törvényszéki jegyző és *Papp* Aurél ügyész.

Az első ügy egy anyakönyvi kihágási ügy volt.

Mielőtt ennek a tárgyalását megkezdték volna, *Millye* Gyula megható szavakban nyitotta meg az ülést, kifejezte köszönetét az igazságügy miniszternek a kényelmes új otthonért, azután pedig Istennek nevében az első végtárgyalást megnyitotta.

Ezután tárgyalás alá került *Rozenbaum* József anyakönyvi kihágási ügye.

Rozenbaum József még 1896 októberben megjelent *Klosz* Antal csékei anyakönyvvezetőnél s ott be jelentette, hogy neki *Roth* Berta törvényes feleségétől egy fia született, akit *Elek* név alatt, mint törvényes gyermekét el is anyakönyvelték.

Később, mintegy két hó múlva egy feljelentés érkezett *Rozenbaum* ellen. A feljelentés azzal vádolja *Rozenbaumot*, hogy neki törvényes felesége nincs s így törvényes gyermeke sem szülehetett.

A vizsgálat megindult s a feljelentés igazolva lett, amennyiben kisült, hogy *Rozenbaum* a feleségével nincs törvényesen megesküdve s így a vádlottak padjára került.

A végtárgyaláson *Rozenbaum* arra hivatkozott, hogy ő a feleségével nagy számú násznép előtt kelt egybe s így házassága törvényes.

A kihallgatott tanúk igazolták azt, hogy *Rozenbaum* tartott esküvőt, azonban ott nem volt rabbi.

Ilyen körülmények között miután egy régebbi igazságügyi miniszteri rendelet szerint az izraelita házasságokhoz is szükséges a rabbi működése s csak is ez esetben lesz törvényesség a házasság, ennél a házasságnál pedig rabbi nem volt jelen, ez okból származó gyermek nem törvényes; az anyakönyvi kihágást a törvényszék megállapította, figyelembe véve az enyhítő körülményeket, *Rozenbaumot* öt napi fogházra ítélte, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett.

Az ítélet jogerős.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Felkérjük előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, annak mielőbbi szíves megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

* **Kitüntetett plebános.** Ő Felső Raab József káposztalvai róm. kath. plebánosnak a lelképszertorkodás terén szerzett érdemei elismerésül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **Nyugdíjazások a városnál.** Nagyváradi város nyugdíj-bizottsága tegnap délután ülést tartott a városházán, dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöke alatt. A bizottság tagjai közül jelen voltak: *Bácz* Mihály, dr. *Molnár* Imre, *Hegedüs* Géza, dr. *Baróthy* Ákos, *Dús* László, *Mihelji* Adolf, *Ragány* János és *Istvánffy* István jegyző. Nyugdíjazták a kellő orvosi vizsgálat alapján: *Gebey* János városi orvosi vizsgálatot 21 évi szolgálata után, *Keresztési* József rendőrtizedest 23 évi szolgálata után, *Melzinger* Frigyes vámszedőt 16 évi szolgálata után. Özv. *Pelbárt* Györgyné részére özvegyi ellátást, özv. *Ujfalusi* Lajosné részére özvegyi ellátást és gyermekei részére neveltetési járulékot javasol a bizottság. *Makkay* Sándor vámenelőrt és *Katona* Mihály iskolaszolgát felvették a nyugdíj-jogosultak közé.

* **A kigyósi plebános lemondása.** *Széchenyi* Lajos tb. kanonok, a j. vaskoronarend lovagja, kiérd. m. esperes, új-kigyósi plebános, aki félévvel ezelőtt tartotta aranymiséjét s községenek valóságos jöltevéje, atyja volt, agg korával járó gyengesége miatt lemondott plebániájáról. Ez alkalommal a bibornok megyés püspök a nyugalomba vonuló érdemes plebános felszázados buzgó lekipásztori működése felett teljes elismerését nyilvánította s ez új-kigyósi plebániái javadalomra jövő október 20-ig bezárólag terjedő határidővel pályázatot hirdetett. Akik e javadalmat elnyerni óhajtják, nagyméltóságú gróf *Wenckheim* Frigyesné szül. *Wenckheim* Krisztina grófnőhöz, mint kegyurnőhöz intézendő folyamodványukat a fent kitűzött határidőn belül terjesszék be a bibornok-püspökhöz.

* **A nagyváradi vasutállomás kibővítése.** A nagyváradi vasutállomás óriási forgalmához képest olyan szűk, hogy a forgalom lebonyolítása csak a legnagyobb nehézségekkel s a személyzet elismerést érdemlő buzgalmával vihető keresztül. Ezenkívül az utazó közönségnek is sok kellemetlenséget okoznak a szűk, czélszerűtlen váróhelyiségek. Az egyes vidéki vasutállomások kibővítését tervbe vették mintegy 16 millió forinttal s ez összegből a nagyváradi állomás kibővítésére 200,000 frtot szántak, míg más, kisebb forgalmu állomásokra egy milliót vagy legalább is fél milliót vettek fel. De még ez a szerény kétszáz ezer forintos kibővítés is nagyon hajszálon függ. A miniszter ugyanis

költségvetése indoklásában világosan kijelenti, hogy miután a jelzett célra 16 millió helyett csak 10 milliót kapott, az aradi, a szegedi és a nagyváradai állomásoknak tervbe vett kibővítését «kénytelen volt elhalasztani». Az ugyan nem lehetetlen, hogy az orsovai átrakodó állomás tovább építése helyett a nagyváradai állomás kibővítését még a jövő évben megkezdjék, de hogy Szegednek és Aradnak is megszerezze az óhajtott örömet, arról szó sem lehet.

* **Egyházmegyei kinevezés.** Görgényi Jenő székesegyházi kerkáplán rézbányai lelkészszé, Mándoky Sándor zilahi s. lelkész székesegyházi kerkáplánná nevezetett ki.

* **Előkészület a sorozásra.** A jövő évi katonai sorozásra és a népfelkelők névjegyzékének összeállítására már megteszi a város katonai ügyosztálya az előkészületeket. Mindazon ifjak, kik az 1876., 1877., 1878., 1879. és 1880. években születtek s e szerint állítás és népfelkelők kötelesek, már most kötelezve vannak arra, hogy legkésőbb november hó végéig jelentkezzenek. Akik ezen jelentkezést elmulasztják, a nélkül, hogy legyőzhetetlen akadályok hátráltatták volna a jelentkezésben, kihágást követnek el és 5 frttól 100 frtig terjedő pénzbüntetéssel büntetendők. Kötelesek azok az ifjak is jelentkezni, akik idegen illetőségűek, de jelenleg Nagyváradon tartózkodnak.

* **Áthelyezések.** Kajaba Ödön nagyváradai kir. törvényszéki telekkönyvi betétszerkesztő albiró a szerencsi kir. járásbirósághoz, Bartha István berettyó-ujfalui kir. járásbirósági telekkönyvvezető a kaposvári kir. törvényszékhez, Szilárdy István jászapáti kir. járásbirósági irnok a nagyváradai kir. törvényszékhez, Dupschek Ignác belényesi kir. járásbirósági végrehajtó a kolozsvár-városi kir. járásbirósághoz hasonló minőségben saját kérelmére áthelyeztetett.

* **Egy nagybirtok eldarabolása.** A siteri nagybirtok, melyet gróf C r o u y E n d r é t ő l R o h e i m budapesti fakereskedő vett meg, ismét gazdát cserélt. A birtok ugyanis egy budapesti bank birtokába ment át, mely azt darabonként, részint községeknek, részint egyeseknek bocsátotta áruba.

* **Költözködik a járásbiróság.** Az új törvényszéki palotába tegnap költözködött át a városi járásbiróság. Estig majdnem egészen átköltözött. Természetesen az irattár még nincs rendben, azonban két-három nap alatt az is rendben lesz, s akkor azután be lesz fejezve a rendezkedés. A városi járásbiróság helyiségei az első emeleten vannak.

* **Kinevezések.** A m. kir. igazságügyminiszter Biró Imre élesdi kir. járásbirósági díjnokot a n.-váradai kir. törvényszékhez és Igmandy Sándor hajdunánási kir. járásbirósági díjnokot a székelyhídi kir. járásbirósághoz irnokká nevezte ki; továbbá Stern Sándor kecskeméti lakos ügyvédi irnokot a belényesi kir. járásbirósághoz végrehajtóvá nevezte ki.

* **Uj legény-egylet.** A m. kir. belügyminiszter a zentai katolikus legényegylet alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Lefoglalt szocialista ujság.** A télen megint dolgot ad a nagyváradai esküdtszéknek az aradi szocialista maszlak, az „Uj Világ» című lap. Alig jelenik meg száma, amelyben nincs egy-két büntetendő közlemény s a melynek az elkobzását el ne rendelné a bíróság. A legújabb 7. száma is hemzseg az izgató, bujtogató közleményektől, a miért is a nagyváradai kir. törvényszék a lap ezen számának lefoglalását és elkobzását táviratilag elrendelte s közli a R. K.-ben.

* **Inger Szolimán menyasszonya.** Kevesen tudnak csak róla s körülbelül csak most válik ismeretessé, hogy Inger Szolimán «emir,» «Szomál alkirálya,» a kinek szerencsétlen expedíciójáról több ízben megemlékezünk — vőlegény. Menyasszonyának nevét ő maga említi

több levelében, a melyeket még Konstantinápolyból irt több társának, a későbbi altábornagyoknak és vezérőrnagyoknak. Ezekben a levelekben — a melyeket nemrég tettek közzé — csak mint egy czímet említi: «Glodeák Jolánka kisasszonyt, Békésen.» Ez a Glodeák Jolánka kisasszony — mint most értesülünk — a békési községi polgári iskola tanárnője és Inger Szolimán menyasszonya. Igen szimpatikus és az ottani körökben általánosan kedvelt, szeretett nő. Inger még akkor ismerkedett meg vele, a mikor temesvári főhadnagy volt; a mióta Inger az expedíciókat szervezi, állandó levelezésben van vele. Azt mondják, Djibutihből is kapott levelet tőle. Ez a kisasszony mindenestre sokat tudhat a calandos emir terveiről. Annyi bizonyos, hogy Békésen már jó ideje sokat beszélnek a tanárnő vőlegényéről, valami messze lakó, magas urról, valami afrikai főhercegről, aki egyszer csak eljön, koronával a fején, egy egész sereg afrikai emberből álló kísérettel, szadagon és el fogja őt vinni aranyos szekeren, fényes napkeletre, hogy megossa vele exotikus trónját s ma még kissé problematikus koronáját.

* **Nyárai és a revízió.** A mi hónapok óta izgalomban tartja az öt világrész valamennyi hírlapját: a Dreyfus-pör kérdése immár meg van oldva. Az egész világ hiába várt ez ügyben hiteles nyilatkozatot; tág tere nyílt a találgatásoknak. E kétségbeejtő bizonytalanság okozta a derék Henry szörnyű kimúlását, e miatt csukták sötét börtön rémes éjjelébe a boldogtalan afrikai hőst: Picquart ezredest. E miatt bukfcenzelt Párisban miniszter miniszter után, e miatt ment Esterházy üdülni Londonba, e miatt vittek véghez igen stilszerű kapacitálást az elnyomott, szerencsétlen liberális sajtó közegei Párisban s másutt is. Most mindennek vége. Megszólal az a férfiú, ki már annyi fontos kérdést eldöntött jós szavával: ami derék Nyáraink. Szózatát sikerült röptében papírra szegezni s most közöljük az egész világgal — elrettentő példaképpen:

A revíziót elrendelték,
Ez a hír jött meg máma,
A revíziót elrendelték,
Csak erről beszél a fáma.
A revíziót elrendelték,
S nem győzik publikálni,
De hogy a revíziót meg is tartsák,
Azt nem lehet kívánni!

* **A Grünwald gát ügye.** Ezelőtt mintegy két esztendővel Grünwald szőlőtulajdonos a szőlőjének a védelmére gátat épített a Körözsön. Ez a gát azután megfordította a víz folyását s a part melletti gazdák földjéből mintegy 30 holdat elvitt. A rendőrség tegnap tárgyalta ezt az ügyet, azonban estig még nem sikerült befejezni.

* **Szerencsétlenül járt kéményseprő segéd.** Tegnap hajnalban F e h é r János kéményseprő segéd leesett egy padlásról s az esés következtében belső sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenül járt embert bevitték az irgalmasok kórházába, ahol ápolás alá vették. A rendőrség részéről tegnap már ki is hallgatta R é z h. rendőr biztos F e h é r t, aki beismerte, hogy a szerencsétlenség vigyázatlansága folytán következett be.

* **Megégett leány.** A napokban a borziki tanyán, M e r d e Juon másfél éves kis leánya I l o n a, egy pajtában játszadozott, szülei pedig tengerit törtek. A pajta ismeretlen okból kigyulladt. Az apa az égő pajtában rohant gyermekéért, kit ki is hozott. A gyermek végtagjai már akkor elszenesedtek, szemére megvakult s orra is leégett. Az apának haja, bajusza és szakála leégett. Mikor e sorokat írta tudósítónk a kis leány még mindig kimondhatatlanul szenvedett. Kinjai valószínűleg még napokig eltartanak.

* **Dühöngő asszony a rendőrségen.** A rendőrség egyik régi ismerősét szállították be tegnap a rendőrségre ezuttal már vagy ötvenedikszor. Malonyán Julcsának hívják ezt az

asszonyt, aki rendes körülmények között nagyon csendes természetű, azonban ha részeg, — ami gyakran megesik vele, — nem lehet vele bírní, annyira garázda. Így történt tegnap is. Az asszony berugott s az utcán nyilvános botrányt csinált úgy, hogy végre is egy rendőr közbelépett s beakarta vinni a rendőrségre, azonban az asszony ellenszegült. Az élelmes rendőr mikor látta, hogy másképpen nem bír vele, egy talyigára tette fel a dühöngő asszonyt, akit úgy sikerült beszállítani.

* **Villát fogott a gazdájára.** Nem nagyon békés természetű ember P a p p Tógyer hetes, akinek a vakmerősége s harci kedve miatt többször meggyült már a baja a rendőrséggel. Tegnap ismét bevitték. Most K o l l i n e r Zsigmondnál volt szolgálatban, akinél eleinte jól is viselte magát, tegnap azonban vasvillával keresztül akarta szurni a gazdáját. A dühöngő embert csak három rendőrnek sikerült megfékezni, akik azután bevitték a rendőrségre.

* **Sajátságos tolvajlási mód.** Győről írják: E napokban történt, hogy Korog József olasz vendégfő, öt éves fiacskájával, egy közeli községben volt bort venni. Haza menet az esti időben valami ismeretlen gazember a kocsin hátul bundába burkolt és elaludt fiút leemelte a kocsirol, a bundát magával vitte, a fiút pedig az árokba dobta. Az apa gyermekét jobban bepótlázi akarván, kétségbeesetten vette észre, hogy a fiú hiányzik. Visszaforodt a kocsiával s tíz percnyi távolságban találta csak föl siránkozó gyermekét az árokban heverve. A bunda persze eltűnt.

* **Verekedés Váralján.** Tegnap éjjel Váralja csendjét véres verekedés zavarta meg. A Dávid-féle korcsmában nagyobb asztalnál mulattak a legények. Folyt a bor és a sör, s mikor már jól beszédtek a szeszből, Nagy Dezsővel, aki velök ellentétesen gondolkozott egy dolgról, összeszólkoztak, s mikor Nagy eltávozott a korcsmából utána mentek, a nyílt utcán megtámadták s egy vasvillával véresre verték. Nagy a fején szenvedett egy nagyobb sérülést, a melynek begyógyulása a legjobb körülmények között is eltart négy hé ig. Az ügyet áttették az ügyészséghez. A mulató kompánia tagjai közül Hevesi Sándor, Biró Gyula, Nagy Dezső, Kanya Sándor, Marburia Gábor, Barkoczi János és Barkoczi Sándor vannak feljelentve.

* **Vesztett ebek.** B.-Ujfaluban Kauffmann Ignác kutyája megveszett s egy szegény 6 éves gyermeket, ifj. Kiss Istvánt megmarta. Előzetesen a szomszédok kutyáit marta meg s az udvaron tartott gólyát széjjel tépte. A szegény kis fiút felszállították a budapesti Hügyes-intézetbe. — Szalacson egy kőborgó eb megharapta Simon Róza kis leányt. A kutyát lebunkózták s konstatálták, hogy nagyfokú veszettségben volt. A kis leánykát szintén a Hügyes-intézetbe szállították.

* **Lopott ökrök Tencz Flóra fancieskai lakos kedden reggel arra a szomorú valóra ébredt, hogy szép két ökrét, a melynek az értéke körülbelül 150 frtot tesz ki, az éj homályában elvitték. Tencz panasza következtében a nyomozás megindult s már idáig azt sikerült megállapítani, hogy a tettes az ökröket Várad felé hajtotta. Az esetről úgy a rendőrséget, mint a váradai négy vámőrt értesítették.**

SZINHÁZ.

A debreczeni színészet jubileuma. A debreczeni színészet százéves évfordulójának ünneplését október 23-ára tűzték ki. A rendezőség nagy aparatussal látott a munkához. De közbejött a királyné halála, mely annyira megbénította a munkakedvet s oly nagy mértékben lehangozta a kedélyeket, hogy a nagy szabásúnak tervezett ünnepélyt, mert a sikerét kockáztatni nem akarták, el kellett halasztani november 27-ére.

A szinpadi hűség. Kaposvárott, a «Gyimesi vadvirág» előadása alatt Balánka Imre személyesítője, Somogyi Károly igazgató, oly élethűen verekedett össze Fábrián Gyurka személyesítőjével, Hunyady Józseffel, hogy Hunyadi késével sebet ejtett Somogyin. Az orvosok alig tudták a vérzést elállítani és most a rosszuljárt igazgató seblázban fekszik.

TANUGY.

Női kézimunka-tanfolyamok. A polgári leányiskolákkal egybekapcsolt női kézimunka-tanfolyamok szervezésére a miniszter kibocsátotta a szabályzatot. E szerint a polgári leányiskolákkal kapcsolatos női kézimunka-tanfolyamok két évre terjednek. A tanítási tárgyak a következők: a magyar nyelvi és irodalmi ismeretek ébrentartása; ékítőmennyek rajz; kereskedelmi és könyvviteli ismeretek és a különféle női kézimunka; varró és himző csoport. A szervezetre vonatkozó szabályzatot egész terjedelmében közli dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök legutóbbi körlevelében, meghagyva, hogy ahol ilyen tanfolyam létesül egyházmegyéjében, a *hittant* is vegyék fel heti két órán a rendszeres tantárgyak közé.

A kath. tanítók segély-alapja. A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanítók segélyalapjának központi bizottsága, dr. Waller Gyula esztergomi apátkanonok elnöke alatt tartott közgyűlésén több fontos ügyet intéztek el s előterjesztették az alap vagyónáról szóló kimutatást. Hódolattelejes hálával jegyzőkönyvbe vették a hercegprímás adományát, melylyel a kath. tanítói árvaházra korábban tett 10,000 frtos alapítványát 25,000 koronára egészítette ki. Az elnökségről leköszönt dr. Roszival István apát-kanonok iránti hálájukat jegyzőkönyvileg fejezték ki. — Az 1897. évi számadások szerint a segély-alap vagyona 77841 frt 64 kr.; az árvaházé 15332 frt 33 kr. Az 1898. évben felosztandó 4417 frt 63 kr. és pedig ösztöndíjakra 1767 frt 06 kr., segély és gyámpénzre, gyámolításra 2208 frt 81 kr., az országos árvaház alapja gyámolítására 441 frt 76 kr. A bizottság segélyekre 2000 frtot, az ösztöndíjakra 1750 frtot. A most megüresedett 11 ösztöndíjas helyre 70-en pályáztak. A felvett ösztöndíjasok között van *Buday Béla* nagyváradi II. éves képezdész. A segélyezésre beérkezett 229 kérvény. Ezek közül 100 folyamodónak megszavaztak 20—20 frtot. A nagyváradi I. sz. egyházmegyéből: *Vinkovits Ágoston* asszonyvásár; és *özv. Lukács Jánosné* békési; — a nagyváradi gör. kath. egyházmegyéből *özv. Szekula Györgyné* nagy-szántói, *Bilye János* tötössi, *Szilágyi János* sásteleki és *Szilágyi Eranói* tanító és özvegyek részesülnek segélyben. A segélyeket decz. 31-ig fel kell venni.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléjének szeptember havi füzetét vettük a következő érdekes tartalommal, melyből mai számunkban *Ruhland* Gusztáv hírneves közgazdasági író *«A gazdák és a buza ára»* című aktualis és nagy tapasztalattal megírt cikkét közöljük:

Erzsébet királyné. A gazdák és a buza ára. (Irtá: *Ruhland* Gusztáv.) Emlékezzünk régiokról. Helyiérdekű vasutógyűnk. Társadalmi program. (Irtá: *Geócze* Sarolta.) Gabonakivitelünk emelése. (Irtá: *H. S.*) A magyar agrármozgalom. Költségvetésünk. (Irtá: *N. M.*) Angol szövetkezetek kongresszusa Peterboroughban. Nőnevelés és a szociálizmus. Különlék.

Igazságszolgáltatás.

Sajtópörök a Kurián.

Rojkó András nyugalmazott plébános a *Krestán* című újságban cikket írt a zsidókról és a szabadkőmivesekről. A zsidók, írta egyebek között, *nemcsak a legaljasabb nép, nemcsak legulolsó faj e világon, hanem olyan is, mint a pestis, rontja és pusztítja a keresztény nemzeteket, veszélyezteti az európai népek erkölcsét. A mi az egér a buzában, az a zsidó a községben.*

Ezért a cikkért azután hitfelekezet ellen való izgatás címén újból sajtóbírótság elé állította Rajkót, akit azonban a sajtóbírótság most is 7 szóval 5 ellen *nem vétkezik* nyilvánított. Az e verdikt alapján hozott fölméltó ítélet

ellen az ügyészség semmisségi panaszszal élt, a melyet Sebestyén Mihály bíró előadása alapján ma tárgyalta a kir. Kuria. A semmisségi panaszt elvetették.

A közös hadsereg, illetőleg a hadügyminiszterium panaszára a főügyészség sajtópört indított Kornai István ellen, aki a *«Népevezér»* című hetilap hasábjain Radikális politika címmel cikket írt, többek között így támadván a hadseregre:

A legfőbb követelményünk Magyarország függetlensége. Ezt megakadályozza Bánffy Dezső és mindenre kész pártja, megakadályozza egy idegen nációkból összeverődött gyűlevész osztrák főtisztikar és ezzel szembeáll a bécsi udvar valamennyi uszályhordozója. Nos hát, e három tábor ellen kell elkeseredett és a gyűlölettel áthatott áramlatot indítani. . . Mert a közös hadsereg magasabb rangú tisztjei csak a nagy fizetés miatt hívei az osztrák császárnak.

Az elkeseredett cikk azután azt tanácsolja az egész magyar tarsadalomnak, hogy az osztrák tisztekkel ne érintkezzenek.

A főügyészség egyrészt a közös hadsereg tisztjei ellen való rágalmozás, másrészt a közös hadsereg, mint alkotmányos intézmény ellen való lázítás címén emelt vádat, de az esküdtek Kornait csupán becsületsértésben mondták ki vétkezőnek, mire a sajtóbírótság a vádlottat egy hónapi fogházra és 10 frt pénzbírságra ítélte. Kornai semmisségi panaszszal élt, melyet azonban a kir. kuria tegnap elvetett.

A »Nagyvárad« sajtópere. Mint már említettük, október hó 5-én lesz megtartva a »Nagyvárad« ellen a miniszter engedélyéből a kir. ügyészség által hivatalból megindított sajtópert végtárgyalása. Több, a »Nagyvárad«-ban megjelent cikk van inkriminálva, amelyekben a nagyváradi kir. pénzügyigazgatóság, illetve *F a u s t* Élek akkori hely. pénzügyigazgatónak az adók behajtása körüli eljárása van bírálva. A vád *F e h é r* Dezső volt- és *L á n g* József jelenlegi szerkesztő ellen van emelve. A végtárgyalásra be van több nagyváradi polgár idézve tanúnak, akiknél a kérdéses időben foglalást, végrehajtást és árverést foganatosítottak.

Az országos törvénytar sikkasztója.

Mintha a belügyminiszter által kiadott Országos törvénytar valami fátum üldözné, a vállalatnál ismét sikkasztottak. A dicső emléktű szerkesztő, *Pettkó László* dr. után, akit csak a minap sújtott a kir. tábla hat évi fegyházzal, kinevezték a törvénytar kiadóhivatalába *Frisch Győző* segédtsízet. Nemrég rájöttek, hogy ez a jeles férfiú is sikkaszt. Szerencsére, elég korán derült ki a dolog, noha *Frisch* már egy teljes éven keresztül tüzte a bűnös manipulációt. A hiányzó összeg azonban még csak csekély 2000 frt volt. *Frisch Győzőt* elfogták s ma mondott felette ítéletet a törvényszék *Bakonyi Kálmán* bíró elnöklésével. A vádlott nem tagadott, töredelmesen beismerie a bűnét. A bíróság *Genthon* kir. ügyész és *Guthi Soma* dr. védő meghallgatása után egy évi börtönre ítélte a sikkasztót s míg az ítélet jogerőre emelkedik, védője kérésére ideiglenesen szabadlábra helyezte. A közvádlo felebbezett, az elítélt és védője ellenben megnyugodtak.

A megszökött pénzágensék.

Budapest hírhedt pénzágenségei, amióta néhány év előtt szétűtött köztük a rendőrség és a bíróság elé kerültek, lassankint mind eltűntek. Bevárták, míg meghozták ellenük az ítéletet, de amikor büntetéseiket megkezdeni kellett volna, sorra kivitorláztak Amerikába. Így tett

Stern Ignác is, akit a pénzügyőrök ellen folyt monstre-bünpörben másfélévi börtönrel sújtottak. A világerő sem panaszkodunk azon, hogy a fosztogató bandától, még ha le sem ülték büntetéseiket, megszabadultunk s ha most megemlékezünk a dologról, azért történik, mert *Stern Ignác*nak ma vádlottként kellett volna a bíróság előtt állnia. Báró *Pletzger Rezső* huszártiszt ugyanis azt a feljelentést tette, hogy egy 3000 frtos váltót adott át értékesítés végett *Sternnek*, de sem pénzt érte, sem a váltóját tőle vissza nem kapta. A bíróság, melynek *Rutkay István* bíró volt az elnöke, persze nem tarthatta meg a végtárgyalást. A megszökött vádlott *körözését* rendelte el.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Polgári tanács.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanáz.*

1413. Zöldi Jusztina — Beregszászi István — h. hagyva.

1422. Selyv Mária — Mecséri József — h. hagyva.

1424. Tocska Sámuel — Lehoczy Rozália — rendelet.

1427. Rác Erzsébet — Herasi István — h. hagyva.

1428. Hegyesi János — Györfi Juliánna — h. hagyva.

1447. Kaufmann Béláné — Kaufmann Béla — részben helyben hagyva, részben megsemmisített.

Előadó: *Fráter Imre.*

2264. Ifj. Bucz Pável — Bucz Pável — megsemmisítve.

2279. Müller Vilmos — Mezei Fülöp — h. hagyva.

2281. Schlésinger B. s. t. — Bartos Jakab és neje — megvált.

2284. Rohrosek F. — Gr. Csáky Sándor — h. hagyva.

2301. M. kir. kincstár — Pócsai Sándor — h. hagyva.

2312. Gyarmathy István s. t. — id. Gyarmathy István — h. hagyva.

2320. Dr. Román István — maguliczaig. kol. egyház — megváltoztatva.

2327. N.-károlyi öns. népbank — Bihar József — h. hagyva.

2331. Schlésinger Jakab — Zsurka Ágost és neje — rendelet.

Büntető tanács.

Előadó: *Urbán Adolf.*

2236. Jova Jov hat. elleni erőszak — rendelet.

2330. Hamza Juon hiv. hat. való visszaélés — h. hagyva.

2458. Gávris Lázár becsületsértés — vissza. utasítva.

2465. Moka Tógyer s. t. gondatl. ok. testi-sértés — h. hagyva.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: *Gusztáv.*

24

Bementek. Leültek, de ez csak egy pillanatra tartott, a szó már nem állott bennük, szinte látszott, hogy furja az oldalukat valami. A Zumberg kisasszony alig hogy leült, izgott mozgott, hozzá kezdett:

— Szent Isten! Ah fenség ugy-e tudja már, biztosan tudja . . .

Hallania kellett a hihetlent! Oh Istenem, milyen botrány! milyen botrány! Mi is lesz a vége! oh! oh!

Hogy hadart!?

— Bizony tudnia kell fenség — szólt bele a grófnő szeméit forgatva. — Csak azért jöttünk ide — tudni akartuk, látni, hogy van a hercegnő a borzasztó hír vétele után . . . Kedves egészsége . . .

A hercegnő egy parancsoló tekintete mindkettőjüket elhallgattatta, még a szájuk is tátva maradt. Felállott, parancsoló királynőként: — Hölgyeim! — szólt hidegen. — Kegyedék nagyon szomorú mesterséget üznek! Itt nincs hely önök számára. A sirásó mestersége nagyon becsületes az önökévszemben — az elássa a halottakat és azután virágokat ültet sirukra... Kegyedék pedig... de elég! Majd megfeledeztem magamról... Ajánlom magam! Miklós! kérem karját!

Kivülről furcsa lármát hallottunk, nem sokkal az után kecsi robogást.

Itt megkapták a magukét a hitvány pletyka-csinálók!

A két jó szívű, könyörületos szamaritánus folytathatta körutját a városban.

VIII. FEJEZET.

Fél óra múlva a kert-utczán voltam, úgy láttam, a rendőrfőnök tekintetéből, hogy beszélni akart velem.

Minél közelebb mentem a házhoz, annál nagyobb volt a tömeg. Lépésről lépésre feltartóztattak, kérdezősködtek a kíváncsiak.

— Ön is barátja a bárónak! vagy »Hallotta már a borzasztó történeteket?« vagy: »Az ott még hisz a sima arcoknak!« stb. stb. — Így beszélgettek, szó szoros értelmében véve megfogtak. Az mégis borzasztó, hogy az emberek hogy futnak a csuf dolgok, a botrányok után! — Szinte hihetetlen, hogy még a jobb családból valók is, nők is, sőt fiatal lányok ott ácsorognak, hogy élvezzenek! — Ah tenát annyi rossz szív van ezen a világon?

A ház előtt lármás csoportokban izgatottan tárgyaltak az emberek. Valahányszor az ajtó kinyílt, mindenki arra fordult, minden nyak megnyúlt.

Nem csak az alsó nép volt itt nem csak a »miserable plebs«, hanem jól öltözött férfiak, nők, órákig el fázlódtak a nagy hóban és ha a két rendőr nem lett volna ott, feltolultak volna a házba, így is sokan megkísérelték rábeszélés vagy fenyegetés által a bejuthatást, személyesen akartak meggyőződni mások szerencsétlenségéről. A rendőrök azonban engedelmességre a szigorú parancsnak mindenkit félrelöktek. Mikor engem beengedtek nagy zúgás keletkezett a tömegben.

— Itt mindenkinek egy forma joga van — azt az urat miért engedték be, mivel különb az mint mi... »Tudja ki vagyok én?« — szólt az egyik szitkozódva.

— Bagdanoff... hallja... Bagdanoffur! — hallottam hátam megett — csak egy pillanatra!

Háira sem néztem, be mentem.

Egy külön szobában fogadott a rendőrfőnök.

— Jó, hogy jön, — szólt megpillantva, — az Istenre kérem váltson fel egy órára. El kell mennem a herceghez, parancsát várom. Kézös barátunkat Buckinghamet illetőleg. — Foglaljon helyet!

— Hogy? mint? kérdeztem.

— Kissé jobban, mint volt! — szólt vigasztalólag vállát vonogatva.

Egy pillanatra esendesen ültünk, azután beszélni kezdett:

— Igaz! beszélni akartam önnek valamit a mi kedves marsalunkról.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy.

Mialatt szerte-szét a nagy világban a francia minisztertanács határozatának, melyben a Dreyfus-pör revízióját fölveszi, tapsolnak, szinte dobzódnak örömben, — addig Franciaország a legnagyobb megpróbáltatás idejét éli. Egyik miniszter a másik után dobja oda azt a tárczát megbízónak, melyre a Dreyfus-ügy undok salakja ráfröcscent.

Ezalatt pedig a társadalmi kapcsolatok lazulnak, most már van polgári elem,

van katonai elem. Eddig csak a szabad, független Franciaország volt. Most már egyik sem. A fölkelte szenvedélyek rabja, internacionális szövetkezet érdekének szolgálja a Francia köztársaság.

Mai értesüléseink a következők:

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.)
Párisból sürgönyzik: A revízió-párti lapok meglepéssel fogadják a tegnapi minisztertanács határozatát. A »Voltaire« ezt mondja: visszatértünk immár a törvényességhez. — Az »Aurore« azt mondja: Az igazságosság és igazság kormánya lép fel, üdvözölje mindenki, a ki hű maradt a forradalom nemes ideáljához. — A »Siclé«-ben azt mondja, Reinach, hogy mindazok közül a kik a kormánynak ezt a rá nézve igen megtisztelő határozatát megváltásként fogadják, a hadsereg fogja ezt a legnagyobb örömmel üdvözölni. Az Intransigeant és a Libre Parole hevesen megtámadják Brissont. Drummond indokolatlannak, bünösnek és képtelennek mondja a revíziót. A Petit Journal azt mondja: Politikusoktól politikai okokból elhatározott és komplottként szervezett revízióval állunk szemben. A Figaro úgy vélekedik, hogy a kormány határozata megfogja nyugtatni a közvéleményt. Ezentul minden további izgatás bün vagy halgaság. A Matin dicséri a kormányt, hogy volt bátorsága valamit tenni. A Journal attól tart, hogy a harcz most elkecseregettebb fog folyni, mint valaha. A Petite Republique azt mondja, hogy a harcznak még nincs vége.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.)
Párisból távirják: A »Fronde« fentartással közli azokat a híreszteléseket, hogy Zurlindent, Páris katonai parancsnokát, hivatalától elmozdították, Picquart ezredest szabadon bocsátották és hogy »Viger földmívelésügyi miniszter beadta lemondását.

A »Matin« azt mondja, hogy Viger habozik egyedül lemondani, még nem határozta el magát. Ha elhatározná magát a lemondásra, a mai minisztertanácsban nem venne részt.

A »Voltaire« tudni véli, hogy a revízió-bizottság tagjait a Dreyfus-féle iratcsomó üressége és az abban foglalt iratok tartalmatlansága meglepte. Jogiszempontból lehetetlennek találták a revíziót, de egyetértettek abban, hogy az ítélet meg kell semmisíteni.

A »Journal« azt mondja, hogy a semmisítőszék október közepe táján, de mindenesetre a kamarák összeülése előtt fog dönteni.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.)
A tegnapi francia minisztertanácsban, melyben a Dreyfus-pör revíziója el lett határozva, Sarrien igazságügyi miniszter semmikép nem volt rávehető a revízióra s Brissonnak minden ékesszólását elő kellett venni, hogy megbajlitsa.

— Ha önnek aggályai vannak — szólt végre Brisson — és a felelősséget nem akarja elvállalni velünk, vegye át tőlem a belügyi tárczát és én átveszem öntől az igazságügyit. Így az egész felelősség az enyém lesz.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.)
A francia parlament egy része, mint Párisból jelentik, a minisztertanács határozatát visszautasítja. A jobboldaliak és

a nemzeti pártiak tiltakozó határozatokat hoztak a kormány hazafiatlan eljárása ellen és sürgősen követelik a kamara összehívását.

TAVIRATOK.

Bánffy br. és a Reichsrath.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.)
A Reichsrath nem obstruál! Villám-ként csapott e hír a kormányra s összerontotta összes eddigi tervezeteit a ki-egyezés ügyeit illetőleg. **Bánffy br.** miniszterelnök terve volt ugyanis, hogy az összes eddigi javaslatokat, melyeket már előzőleg **Badeni** gróf osztrák miniszterelnökkel elfogadtatott s jelenleg pedig **Thun** gróf osztrák miniszterelnökkel igyekszik elfogadtatni, ha a Reichsrath nem bizonyult életképesnek, életbe lépteti az esetben is, ha az osztrák miniszterek a 14. §-t veszik is igénybe.

E tervnek bevágja az útját Wolffék ama határozata, hogy obstruálni nem fognak, hanem normális tárgyalással fogják az időt kihuzni december 31-ig.

Osztrák-magyar tengerészek kitüntetése.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.)
Konstantinápolyból jelentik: Schukic korvettkapitány, a »Hun« osztrák-magyar másod-állomáshajó parancsnoka, a harmadosztályu Osmanje-rendet kapta. A bujukkerei tüzvésznel való mentő-akcióért Urbanitzki korvettkapitány, a »Taurus« parancsnoka, az arany Liakat-érmét, a törzskar tisztjei különböző rendjeleket és 49 altiszt és matróz a mentő-érmét kapta. Az orosz állomáshajó tisztjei és legényei is kaptak kitüntetéseket.

Az osztálysorsjáték huzása.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.)
33464. számú sorsjegy négysszázezer koronát, 87941. sz. százezer, 19328., 72402., 88056. és 54248. számú sorsjegy tízezer koronát nyert.

Nemzetközi sajtókongresszus.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.)
Lissabonból távirják: Ma nyitották meg ünnepélyes módon a földrajzi társaság épületében az ötödik sajtókongresszust. A megnyitáson jelen voltak az udvar, a diplomácia, a polgári és katonai hatóságok fejei, a papság és számos hölgy. A fellobogózt épület előtt egy század tengerészkatona állott fel. A király, a királyné és Alfonzo herceg megjelenésekor a zenekar a néphimnust játszotta. Az udvart a kongresszus rendező bizottsága fogadta. Singer Vilmos a kongresszus elnöke beszédet mondott, amelyben örömet fejezte ki a fölött, hogy a felségek jelenléte arról a nagybecsü rokonszenvről és hatalmas oltalomról tesz bizonyosságot, a melyben a világ minden ujságíróinak szolidaritására való törekvéseik részesülnek, a mi őket halálával és tisztelettel tölti el. A nemzetközi sajtósövetség célja a tudatlanságból eredő félreértések és káros előítéletek megszüntetése, célja továbbá, munkálkodni a haladásért, a civilizá-

cióért és igazságért, továbbá egy európai sereg alakításáért, a melynek tagjai személyes méltóságukkal, munkaszeretettel, igazságukkal és hivatásuk becsületteljesítésével válnak ki. Talán ez a törekvés is hozza fog járulni a nemzetek békéjének és egyetértésének megalapításához. A szónok a felségek éltetésével végezte beszédét.

A király válaszában kijelentette, hogy szívesen tett eleget az elnök amaz óhajlásának, hogy a kongresszust megnyissa. A mint a Lissabonban nemrég tartott orvoskongresszus a test ápolását szolgálta, úgy szolgáljon a sajtókongresszus a szellem ápolására. A sajtónak az a szép feladata van, hogy előmozdítsa és terjesztszen mindent, a mi nemes.

Az ünnepély után a király cercelet tartott és különösen Singert, a kongresszus elnökét és Schweizer kapitányt (Berlin) tüntette ki hosszabb megszólítással. Este a város estélyt rendezett.

A khinai követ részvéte.

Bécs, szept. 27. (Saját tudós. táv.) Jan g-J u kínai követ a főudvarmester engedelmével remek koszorút tett Erzsébet királyné koporsójára és este Berlinbe utazott.

A torinói békekongresszus.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.) Torinóból sürgönyzik: Az itt ülésező békekongresszus Miklós csárhoz táviratot intézett, a melyben háláját és azt az óhaját fejezi ki, hogy a csár nagylelkű kezdeményezése hozza meg azt a gyümölcsöt, a melyet tőle a népek várnak. Umberto királyhoz is intéztek táviratot, a melyben hódolatuknak és annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy a királynak Miklós csár javaslatához való csatlakozása hozzá fog járulni a kitűzött cél eléréséhez.

Hajóösszeütközés.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.) Londonból sürgönyzik: A »Lloyds« Portlandból a következő táviratot kapta: A »Wanderer« és »Boscawen« tanulóiskolahajók ma reggel összeütköztek. A »Boscawen« csak jelentéktelenül sérült meg; a »Wanderer«-nek előárbochegye, keresztárbocha és felső vitorlafái letörttek, úgy, hogy a hajót a kikötőbe kellett vonatni. A személyzetben nem esett kár.

Chile és Argentina.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) Londonból sürgönyzik: A »Times« egy buenos-ayresi táviratot közöl, a mely szerint Chile és Argentina a határkérdés végleges szabályozása végett Punára és az Atacama-területre vonatkozó egyezmény fölött tárgyalnak, hogy a választott bíróság döntését elkerüljék. A tárgyalások kedvezően folynak.

Spanyolország és Amerika.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A lapok közlése szerint a külügyminiszter azt táviratozta a párisi békebizottság spanyol tagjainak, hogy Spanyolországnak az a nézete, hogy az Egyesült-Államoknak semmiesetre sincs

joguk a Fülöp-szigetek megtartására. Ha Manilat megtartják, ez csak zálogképen történhetik.

A szudáni expedíció.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.) Londonból távirják: A Fasoda-ügyről írva, a reggeli lapok pártkülömbőség nélkül utalnak sir Edward Gray volt másodállamtitkárnak arra a nyilatkozatára, hogy a francziák intervenciója a Felső-Niluson barátságtalan tény. A lapok hangsúlyozzák, hogy Fasoda francia megszállását nem szabad valamely kereskedelmi ügylet alapjává tenni; a tárgyalásokban okvetlenül egy tárgyra kell szorítkozni, nevezetesen arra, hogy az egész francia haderő Egyiptom területéről visszavonassék.

A »Daily Telegraph«-nak jelentik Kairóbol: Hír szerint Macdonald expedíciója Ladoba érkezett.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, szeptember 27.

Buza őszre	— — — — —	9 73
Buza tavaszra	— — — — —	8 75
Uj tengeri	— — — — —	4 53
Tengeri augusztusra	— — — — —	5 09
Rozs őszre	— — — — —	8 —
Zab őszre	— — — — —	5 80

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, szeptember 27.

Az irányzat nyugodt.		
Osztrák hitel	— — — — —	354.—
Magyar hitel	— — — — —	382.50
Allamvasut	— — — — —	349.80
Salgótarjáni	— — — — —	620.32
Wagon-kölesön	— — — — —	256.—
Villamos vasut	— — — — —	259.30
Magyar leszámítoló	— — — — —	262.50
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	343.87
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	253.60
Magyar jelzálog	— — — — —	250.25

B é c s, szeptember 27.

Az irányzat szilárd.		
Osztr. hitel	— — — — —	353.67
Magyar hitel	— — — — —	382.75
Allamvasut	— — — — —	349.50
Birodalmi márka	— — — — —	58.88

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 27-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	120.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	98.85
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,0%	— — — — —	119.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,0%	— — — — —	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.15
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.15
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.—
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölesön	— — — — —	161.—
Tiszabábalyozó és szegedi sorsjegyek kölesön	— — — — —	140.50
Osztrák járdék papírban	— — — — —	101.20
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.05
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	121.—
Osztrák korona járdék	— — — — —	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	903.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	356.30
Páris vista	— — — — —	359.50
Német birodalmi márka	— — — — —	951.—
London vista	— — — — —	588.20 ^{1/2}
Páris vista	— — — — —	121.25 ^{1/2}
20 márkás arany	— — — — —	11.75

SZERKESZTŐI POSTA.

P—H. No! nem egészen úgy van. Az »Olthon«, mint legutóbbi programja hirdeti, ki akarja szorítani a külföldi szépirodalmi füzeteket és e czélból füzetjét 30 krért, egész évre pedig 3 frt 60 krért bárki megveheti. Ilyesmi különben rendszeren végső próbája egy egy szépirodalmi vállalatnak.

NAGYVARADI SZINKÖR.

Évadberlet 136. szám.

Kisberlet 134. szám

Páros

Páros

Ma szerdán, 1898 szeptember 28-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

utolsó előadás:

A g é s á k

vagy: Egy japán theaház története.

Énekes játék 3 felvonásban.

S z e m é l y e k:

Reginald Tairfaix, hajós hadnagy	Kassai K.
Bonville	Váradi M.
Cunningham) a »Teknős béka« hajón	Pataki Béla
Grimston	Heltai N.
Stanley, tiszthelyettes	Marosi Adél.
Vun-Csi kínai, a »10000 gyönyörűséghez« cz. theaház tulajdonosa	Nyárai Antal.
Imárimárki kormányzó, rendőrfőnök	Leővey Leo.
Mimóza, theaházi énekesnő	Székely Irén.
Aranyvirág	Kövi Juliska
Bimkó	Lányi Edith.
Aranyhárfa) gésák	Miklósi M.
Ibolyácska	Perényi A.
Julietta, francia leány	Margó Zelma
Námi, japán leány	Hatala Györgyike.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A „Berettyó vizszabályozó és ármentesítő társulat“ által tervbe vett u. n. ölyvös belviz csatorna Mező-Peterd-Darvas községek közötti vonalrészén tölgyfából 13939 frt 93 krral előirányzott összesen 13 drb 3, 3.5, 4, 4.5 és 5 mtr. nyílású közuti járom hid lévén előállítandó, ezen építmények kivitelének biztosítására f. évi október hó 12-én délelőtt 9 órakor a társulat Széchenyitéri hivatalos helyiségében tartandó szóbeli ajánlati verseny tárgyalást hirdetik meg.

Ezen hidak kiépítésére október hó 10-én délelőtt 11 óráig a társulat igazgatóságához az előirányzati összeg 5%-ának készpénzben vagy óvadékképes papirokban bánatpénz gyanánt való csatolása mellett írásbeli zárt ajánlatok is adhatók be; ugyanily összeg teendő le a szóbeli ajánlat tevők által a tárgyalás megkezdése előtt, mely összeg a szerződés megkötése esetén a vállalati összeg 10%-ára lesz kiegészítendő.

Az ajánlatok felett az érdekeltség részeséről kiküldött építési bizottság még az nap határoz és pedig azon jog fentartásával, hogy a mennyiben megfelelő ajánlatok nem adatnának be, a tárgyalás eredményéről függetlenül is intézkedhetik.

Ajánlatok adhatók be az egyes hidakra külön-külön, vagy összes hidakra összefoglaltan.

A vonatkozó tervek, szerződési feltételek a társulat hivatalos helyiségeiben a hivatalos órák alatt megtekinthetők, s ajánlat tevők tartoznak ajánlataikban ki nyilatkoztatni, hogy a helyi viszonyokat, a szerződési feltételeket ismerik s azokat magokra nézve kötelezőnek fogadják el. — Nyilatkozniok kell továbbá a munkák befejezési határidejére nézve is.

Nagyvárad, 1898. szeptember hó 23-án.

Tatár Zoltán,
társ. igazgató.

Utánnomás nem díjazatik.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debrecen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	†1 17	†6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	†1 48	†7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debrecen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés—Debrecen—Nagy-Léta					
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v.					
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debrecen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	†3 04	†7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés ér.	10 43	6 15	Debrecen é.	7 18	3 13
Sáp >	†3 33	†9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Sáránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	9 42
B.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	09 1
Pzolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Sagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Nudapest ér.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	†5 57	9 37	Kötegyán >	†7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	—	Dobrest ind.	4 22	6 36	—
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	†6 34	†8 21	—	Nánhegyesel >	†4 32	†4 46	—
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest ér.	6 44	8 31	—	Szombatság-Rogoz ér.	4 56	7 17	—
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40	Gyoma ind.	3 40	2 40	
V.-Velence >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	†4 42	†2 43	Ósi >	6 08	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 43	Déva-Ványa >	4 37	3 43	
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 25	Körös-Ladány >	5 13	4 25	
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 56	Szeghalom >	5 40	4 56	
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	†5 58	†4 15	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 38	Vésztő >	6 12	5 38	
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	†4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 02	Kót >	6 38	6 02	
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	†6 19	†4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 24	Iráz >	6 52	6 24	
Magyar-Cséke >	6 50	†5 —	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 03	Komádi >	7 10	7 03	
Dused >	†7 05	†5 12	Gyanta >	6 56	†5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 19	Nagy-tóti >	7 22	7 19	
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 48	Sakál >	7 48	7 48	
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 13	Körösszeg >	8 11	8 13	
Gyanta >	8 12	6 11	Dused >	†7 55	†6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33	Gyires >	8 33	8 33	
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	†8 07	†6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53	Uj-Palota >	8 47	8 53	
Borz >	†8 53	†6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 12	Ósi >	9 03	9 12	
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	†7 33	Gyoma ér.	12 45	8 06	Nagyvárad ér.	9 20	9 30	Nagyvárad ér.	9 20	9 30	
Sonkolyos >	†9 18	†7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva Érmihályfalva—Nagyvárad.									
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	†8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20				
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	†8 45	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01				
Lunka-Rézbánya >	10 56	†8 21	V.-Velence >	10 01	9 09	Bihar >	7 44	6 20	Szekelyhid >	6 14	6 46				
Vaskóh ér.	11 12	8 49	Nagyvárad ér.	10 11	9 19	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 00				
Szekelyhid—Margitta Margitta—Szekelyhid															
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.				V. v.	V. v.		V. v.	V. v.	
Szekelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 20	Gyapoly >	6 59	7 38	
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56	B.-Diószeg >	8 52	7 24	Nagykágya >	6 59	7 38	Paptamási >	7 24	8 04	
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08	Nagykágya >	9 07	7 38	Bihar >	7 45	8 28	Bihar >	7 45	8 28	
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26	Szekelyhid >	9 40	8 03	B.-Püspöki >	8 05	8 59	B.-Püspöki >	8 05	8 59	
Margitta ér.	11 28	9 16	Szekelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Érselind >	10 08	8 26	Nagyvárad ér.	8 21	9 02	Nagyvárad ér.	8 21	9 02	

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelenti jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.